

605

VIJOR KOD ČAZME.

NAPISAO

DR. A. MOHORVIČIĆ.

*(Preštampano iz CXXXV. knjige „Rada“ jugoslavenske akademije znanosti
i umjetnosti.)*

U ZAGREBU

TISAK DIONIČKE TISKARE

1898.

I.

Od 17. kolovoza o. g. u podne (750·6 mm) padao je u Zagrebu tlak zraka sve do 20. kolovoza u 2 s. 57 min. po podne (743·1 mm), a onda je rasao naglo, tako da je 21. u 11 s. prije podne iznašao 749·3 mm. Sličnu promjenu tlaka zraka pokazuju sve postaje srednje i južne Evrope.

Ta promjena tlaka zraka je posljedica rasporedbi tlaka zraka po Evropi i promjeni položaja barometrijskih maksima i minima onih dana.

Dne 18. kolovoza bio je visok tlak u južnoj Rusiji i na Iberskom poluotoku, a niski se je tlak protezao od sjevero-zapadne Norveške do M. Azije preko Jadranskog mora, sa jakim minimom na sjevero-zapadu Norveške, slabijim minimom u M. Aziji i neznatnim minimom na Jadranskom moru.

Dne 19. kolovoza ostala je rasporedba tlaka zraka slična onoj od 18. kolovoza. Visoki tlak u južnoj Rusiji ostao je nepromijenjen, a onaj na Iberskom poluotoku se je ponešto pojačao. Barometrijski minimum na sjevero-zapadu Norveške pomaknuo se je istočno, a tlak je zraka ostao u sjevero-zapadnoj Evropi nepromijenjen. Istotako je ostao nepromijenjen tlak na skrajnom jugo-istoku Evrope. Depresija nad Jadranskim morem postala je dublja, te je tlak zraka po čitavoj južnoj Evropi pao. Minimum se je rasprostirao po čitavoj dolini Pada, po sjevernom dijelu Jadranskoga mora i po zapadnom dijelu Hrvatske.

Od 19. na 20. kolovoza promijenila se je slika rasporedbe tlaka zraka znatno. Na mjesto sjevero-zapadne depresije, koja se je pomakla dalje na istok, pridošla je nova iz oceana, koja je ostala

mjestu u NE od Čazme kakova 4 km daleko, nekoliko minuta strašno bljeskalo i grmilo, a iza toga sve se umirilo.

Skicu poharane šume preisao sam iz katastralne mape i reducirao na mjerilo 1:4000. AA je velika prosjeka kroz šumu, BB ja međja med starom i mladom šumom, a CC je trag kakove starijske prosjeke ili možda jarka.

Iz položaja povaljenog drveća vidi se na prvi pogled ciklonalno gibanje oko središta vijora. Većina drveća je porušena na prednjoj strani vijora, računajući da je išao od W prema E. Nego, ako se i uzme u obzir, da nije palo svako drvo točno onim smjerom, kojim je vjetar duvao u onaj čas, kad se je počelo rušiti, ipak se položaj svakog drva ne da svesti u sklad sa putem jednog vijora samog, nego se čini, da su tu bila dva vijora, koji su prošli šumom smjerom VV i V₁ V₁ (slika) i to jedan za drugim. Stabla porušena kod a, b, c, d, e, f, g, označuju put vijora V, V, a ostala put vijora V₁ V₁.

Da je takovih slabijih vijora valjda i više bilo, svjedoči još i ta okolnost, što mi je g. Kolibaš naknadno javio, da je našao u mladoj šumi 1500 m daleko u WSW od bosiljevačkog luga nešto porušenog drveća i priposlao mi skicu.

Kako se vidi iz priložene slike, put pojedinih vijora nije bio pravocrtan nego krivudast. Polumjer pojedinih vijora je jako teško odrediti. Uzmemo li kao minimum za taj polumjer udaljenost od središta vijora do najdalnjeg stabla, koje je porušio, to bi iz slike proizašao polumjer od 130 metara.

Evo u kratko ono, što sam mogao konstatovati.

Zahvaliti moram ovdje na izdašnoj pomoći, što mi je pružio prije svega g. Piškorić iz Čazme i g. Cvijanović iz Šumećana, zatim gg. kotarski upravitelj Mühlstein, kotarski mjernik Petrović, kotarski šumar Kolibaš i šumar imovne općine Mark. Ova trojica su mi poslala svoje skice porušenog teraina.